

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжъагъэу
кыдэклы

МАКЪ

№ 219 (22908)

2023-рэ илъэс

ГЪУБДЖ

ШЭКИОГЪУМ и 28-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклиубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Язэдэлэжъэныгъэ агъэпытэшт

Адыгэ Республикэм и Правительствэ и Унэ тыгъуасэ зэлуклэгъу щыздыралагъ Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Муратрэ Тырку Республикэм и Генеральнэ консулэу кьалэу Цлэмэз щылэ Метин Озканрэ.

2023-рэ илъэсым чъэпыогъум а лэнатлэм ар йуагъэхъагъ ыкли республикэм нэлусэ зыфишын гухэлъ илэу кьэклауагъ. Ащ игъусагъэх Тырку Республикэм и Генконсульствэ сатыу йофхэмкӀэ иатташеу Айданур Авджи Танышрэ Генконсульствэм иапэрэ секретарэу Севиля Шейховамрэ.

Адыгеимрэ Тыркуемрэ язэфыштыкӀэхэм ягъэпытэн кыдыхэлъытагъэу язэпхыныгъэхэм хэхъоныгъэ язгъэшлыгъэным илофыгъохэм зэлуклагъэхэр атегушылагъэх. Ащ хэлэжъагъэх АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэу КӀэрэщэ Анзаур, АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкӀэ ыкли сатыумкӀэ иминистрэу Шәуджэн Заур, АР-м и Лышхъэ илэпылэгъоу Хьакъунэ Беллэ, УФ-м Іэклиб кьэрал йофхэмкӀэ и Министрствэ и ЛыкӀо йофшланлэ иапэрэ секретарэу Игорь Терзиян.

АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат кыыхигъэщыгъ урысые-тырку зэфыштыкӀэхэм ягъэпытэн илахышлу хишыхъаным республикэр зэрэфэхъазырыр. А гухэлъыр зыдилыгъэу Адыгеир ежъ зыфэгъэзэгъэ лъэныкӀохэм кьапкырыкӀызе товархэу ащ Іэклигъахъэхэрэр нахъыбэ зеришлыштым ыкли Тыркуем дырилэ сатыу-экономикэ, культурнэ-гъэсэныгъэ зэпхыныгъэхэм язгъэушъомбгъугъэным, шлушлэ проектхэу Тыркуем щыпсэурэ адыгэхэм япхыгъэхэр гъэцэклагъэ хъунхэм адэлажъэ.

А. Гусев.

«Тикъэралыгъохэм язэпхыныгъэхэм альапсэр типашчэхэу Владимир Путинимрэ Реджеп Тайип Эрдоганрэ цыхъэзэфышлыныгъэу азыфагу илпыр ары. Зигъо шьолпыр ыкли дунэе йофыгъохэм язэшлохынкӀэ ащ ишлуагъэ кьэклӀ», — кылуагъ Адыгеим и Лышхъэ.

А гухэлъхэм атегъэпсыхъагъэу 2019-рэ илъэсым Къумпыл Мурат зипэщэгъэ куп Тыркуем кӀогагъ. А лъэхъаным инвестициехэмкӀэ ыкли экономикэмкӀэ тишъолпыр амалэу илэхэм нэлуасэ афашлыгъагъэх. Мыекъуапэрэ Анкара имуниципальнэ район ыкли кьалэу Газиантеп кьош зэфыштыкӀэхэр зэдыряе хъугъэх, джащ фэдэу Тэхъутэ-мыкӀое районым кьалэу Инегель зэзэгъыныгъэ дишлыгъ. Ащ нэужым дунэе мэхъанэ зилэ бизнес йофхъэбзэ зауламэ арыгушылагъэх. 2022-рэ илъэсым Адыгеим кьэралыгъо гъэпсыкӀэ илэ зыхъугъэм ия 100-рэ илъэс ихэгъэунафыкӀын кыдыхэлъытагъэу Тыркуем кыкӀыгъэ депутат купым лукӀагъагъэх, ащ илэщагъ зэкъошныгъэмкӀэ

урысые-тырку парламент купым итхьамэтэгъоу Мурат Байбатур. Тыркуем щыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм ялыкӀохэр илъэс кьэс адыгэ культурэм ифестивальхэм, адыгэ кьуае ифестиваль, джащ фэдэу культурэ ыкли гъэсэныгъэ мэхъанэ зилэ проектхэм кьахэлажъэх. Тыркуемрэ Урысыемрэ ащызэхэхэщэгъэ Адыгэ хасэхэм шуагъэ кьэзытырэ зэдэлэжъэныгъэ азыфагу ил.

АР-м и Лышхъэу кылотагъ Адыгеим амалэу илэхэр, Іэклиб кьэрал сатыум хэхъоныгъэу ышлырэм кытегушылэ зэхъум республикэм анахъэу гъусэныгъэ зыдырилэхэм Тыркуер зэрашчыр кыыхигъэщыгъ, ахэм адакӀоу гъэпсэфынлэу «Лэго-накъэрэ» промышленнэ паркэу «Инэмрэ» ягъэпсынкӀэу проектышхохэр гъэцэклагъэ зэрэхъухэрэм щигъэгъозагъэх.

«Адыгеимрэ Тыркуемрэ язэдэлэжъэныгъэклэ мы зэлукӀэгъум амалыкӀэхэр кьызэри-тыштхэм, урысые-тырку зэфыштыкӀэхэр тапэкли нахъ пытэнхэм зэрэфэлэжъэщытм

сицыхъэ тель. Тыркуем адыгабэ зэрэщыпсэурэм укыпкырыкӀын хъумэ, тизэпхыныгъэхэр нахъ пытэнхэмкӀэ лъэныкӀуабэ дгъэфедэн лъэкӀышт. А зэфыштыкӀэхэр джыри нахъ дгъэпытэнхэм мэхъанэшхо и!», — кыыхигъэщыгъ Къумпыл Мурат.

Тыркуем и Генеральнэ консул кылуагъ чыгъусыныным зэрар кьызфихыгъэхэм Іэпылэгъу зэраратыгъэм пае кьызэрэфэрэзэр ыкли Тырку Республикэм и ЛыкӀоу Москва щылэм ыцӀэклэ шлуфэс гушылэхэр кьалпыгъэлэсыжыгъэх.

«Мы аужырэ илъэсхэм Тыркуемрэ Урысыемрэ азыфагу илэ зэфыштыкӀэхэр лъэгэплэ анахъ иным нэсыгъэх. Ти Генконсульствэ зыдэлажъэрэр экономикэ, социальнэ ыкли культурнэ зэпхыныгъэхэу шьолпырхэм адытилэхэм тапэкли нахъ зягъэушъомбгъугъэныр ары. Кавказым щыпсэухэрэмрэ ахэм ялахылхэу Тыркуем исхэмрэ кьошныгъэ зэфыштыкӀэу азыфагу илэхэр ары (ИкӀуэх я 2-рэ нэклиб. ит).

Лышхъэм изэдэгущылэгъу занкӀ

Хабзэ зэрэхъугъэу, Адыгеим и Лышхъэу илъэсым ыкӀэхэм адэжъ зэдэгущылэгъу занкӀэ цыфхэм адырилэшт. Мы илъэсым ар тыгъэгъазэм и 7-м щылэшт. ШэкӀогъум и 27-м щегъэжъагъэу кьулыкӀоу 122-мкӀэ упчӀэхэр аугъоихэу аублагъ. Кол-гупчэм иоператорхэм йофшлэгъу мафэхэм пчэдыжъым сыхъатыр 8-м кыщегъэжъагъэу пчыхъэм сыхъатыр 8-м нэс, зыгъэпсэфыгъо мафэхэм пчэдыжъым сыхъатыр 8-м кыщегъэжъагъэу 2-м нэс упчӀэхэр атхыштых. Джащ фэдэу чат-боткӀэ, kumpilov-online@mail.ru зыфилоэрэмкӀэ электрон шыкӀэклэ упчӀэхэр аратын альэ-кӀышт.

— Кьэралыгъо телерадиокомпаниеу «АдыгеимкӀэ» шьуиупчӀэхэм джауап кьастыжышт, шьузыгъэгумэклӀрэ йофыгъохэм язэшлохынкӀэ Іэпылэгъу сышъуфэхъушт, кыхъащт илъэсымкӀэ гухэлъэу тилэхэм сакъытегушылэшт. ГъэрэклӀо нафэ кьызэрэхъугъэмкӀэ, республикэм ис нэбгырабэм кьулыкӀоу 122-мкӀэ упчӀэхэр аратыныр ашӀолэрыфэгъоу щыт. Зэдэгущылэгъу занкӀэм илъэхъан зигъо тымфэрэ йофыгъохэм язэшлохын ыужкӀи тыналэ тедгъэтышт. КьулыкӀухэм, муниципалитетхэм пшъэрылгъэнафагъэхэр афэсшыштых. Йофыгъо пэлчъ рыклорэм сыхъэкӀэ гъунэ лысыфышт, — кылуагъ Адыгеим и Лышхъэ.

Тыгъэгъазэм и 7-м пчыхъэм сыхъатыр 5-м каналэу «Россия 24» зыфилоэрэмкӀэ зэдэгущылэгъу занкӀэр кьа-тышт. Джащ фэдэу Кьэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» исайтки, платформэу «Смотрим», телеканалэу «Кавказ 24» зыфилоэрэмкӀи а зэдэгущылэгъум шьуепллын шьулъэкӀышт.

Язэдэлэжьэныгъэ агъэпытэшт

(ИкӀаух)

зэзыпхыхэрэр. А лъэмыджыр тизэдэлэжьэныгъэ гъэпытэ-гъэным лъапсэ фэхъу. ИнвестицехэмкӀэ амалхэм заушъомб-гунымкӀэ, социальнэ-культурнэ

зэпхыныгъэхэр пытэнхэмкӀэ ащ фэдэ зэфыщытыкӀэхэм адетэгъаштэ ыкӀи ахэр зэрэпы-тэштхэм тынаӀэ тедгъэтышт», — кыӀуагъ Метин Озкан.

ИкӀаухым кызырэхэгъэщы-гъэмкӀэ, лъэныкъуитлумкӀи фэдэ

къэзыхырэ зэдэлэжьэныгъэм лӀфшӀэным илъэныкъо зэфэшь-хьафхэр кызылэиубытынхэ фае. Сатыу ыкӀи экономикэ зэпхыныгъэхэр, культурэмкӀэ, гъэсэнэгъэмкӀэ, научнэ ыкӀи гуманитарнэ проектхэмкӀэ

тизэдэлэжьэныгъэ тапӀэки хэхъоныгъэ егъэшлыгъэным мэхъанэшхо зэриӀэр кыыха-гъэщыгъ. «Мой бизнес» зыфи-лорэ Гупчэу Мыекьуапэ щылэм щыкӀогъэ зэлукӀэгъум нахь игъэкӀотыгъэу а лӀфыгъохэм

сахэплъагъэх. Шъугу къэтэ-гъэкӀыжы: Генеральнэ консульс-твэм кыфэгъэзагъэхэм кӀахеу-бытэх Краснодар краир, Ростов хэкур ыкӀи Адыгэ Республикэр. **АР-м и Лышъхъэ ипресс-кьулыкьу**

Чыюпсым исаугъэтых

Ильэс 50-кӀэ узӀкӀлӀэбэжымэ, 1973-рэ ильэсым, непэ фэдэ мафэм Пшьэшьэ мы-жъор, Дахъо, Чылыс ыкӀи Азыщ гъочӀэгъ-хэр, мыжъобгъоу Мэзытхъэ чыплӀэ мэхъанэ зилэ чыюпс саугъэтхэу алытагъэх.

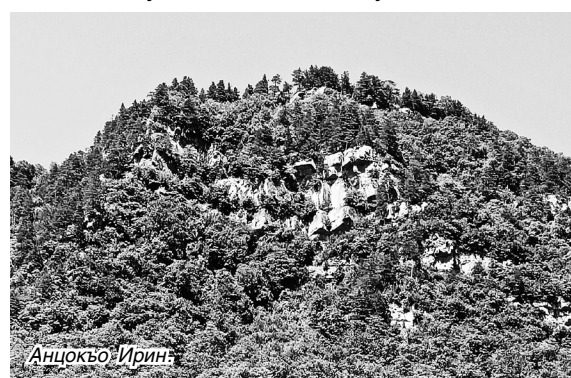
Мы пстэури адыгэ чыгум илъэгъупхъэ чыплӀэ цӀэрыӀох ыкӀи инӀэпӀеплӀых, Адыгеим укӀакомэ щызэбгъэлъэгъун фаехэм яапэрэ сатыр хэтых.

Ахэм ащыщэу зекӀохэр апэу зекӀуалӀэхэрэр «Черкес мыжъу» зыфалорэ чыюпс саугъэтэу Хьаджыкьорэ Дахъорэ азы-фагу ильыр ары. Ащ уемы-бгъукӀоу кьушъхъэмэ уанэсы-штӀэп. «Шъукыисэмыплъэу шы-блэмыкӀ» ыӀорэм фэдэу авто-мобиль гъогу гузэгум телъ мыжъошхом ар тӀоу ыгощыгъ. ЛӀэшӀэгъу пчъагъэхэмкӀэ узӀкӀлӀэбэжымэ, кышъхъащыт кьушъ-хъэтх кӀыхъэу Унэ-КъэжкӀэ заджэхэрэм ар кыыхэзыгъэу бэмэ алытэ. Метрэ 35-рэ ильэ-гагъ, 27-рэ ишъомбгъуагъ. Апэрэ нӀплӀэгъум екӀолӀанӀэ имылэу, хъурябзэу кыплӀэхъу, ау лъа-гъоу щыхъэуыгъэхэм ащ зэр-дӀекӀуаехэрэр кьаушыхъаты. Чыюпс саугъэтым цӀэ пчъагъэ ил: «Пшьэшьэ мыжъу», «Къэзэкъ мыжъу», «Черкес мыжъу». Джащ фэд, цӀэ пӀпчъ кыызте-кыгъэми хьышъабэ пылъ. Ахэр пчъагъэу зетелукӀыгъэхэу непэ хьытыум кьибджыкӀыштых, зекӀозещэхэми кьалотэщтых.

Ащ ыуж нахь блогъэр «Дахъо гъочӀэгъкӀэ» заджэхэрэр ары. Ащ нэмыкӀэуи «ГъочӀэгъ шӀой» (учӀэхъагъэу кьабзэу кычӀлӀ-кыжыгъуай) ралӀо, сыда плӀомэ ыкӀлоцӀ ренэу цыӀнэ. ИдӀпкӀхэм, лъэгуми етӀагъор лужьоу атель. Саугъэтыр Унэ-Къэж кьушъхъэтхым игъочӀэгъыбэм ахалытэ. ЧӀэхъанӀэр хэмытэу лахытӀоу зэтеуыгъ. Апэрэм

метрэ 50 фӀедиз икӀыхъагъ. ПӀсэрэ лъэхъаным щылӀэгъэ апэрэ цыфхэм ар яуцӀплӀэщты-гъэу 1957-рэ ильэсым агъэунэ-фыгъагъ. Археологэу Александр Формозовым ащ лӀоф щилӀагъ. Непэ гъочӀэгъыр ашӀогъэшлӀ-гъонэу зекӀуабэмэ зэрагъэ-лъэгъу, зекӀозещэхэми ялӀофшӀэн программэ хагъэуцо.

Чылыс гъочӀэгъхэу лъашъхъэу Шъузмэ ябг ычӀэ хэшыхъа-гъэхэр хьышъабэ зыпылъ чы-плӀэхэм ащыщ. Хъулъфыгъэ чылысышхоу ащ дӀажым щытыр агъэуцу зэхъум ошӀэ-дэмышӀэу ахэр кыыхагъэщыгъагъэх. Гъо-чӀэгъхэр пхырызыуыгъэхэмрэ лъэхъанэу зэхылапӀагъэхэмрӀэ еплӀыкӀлӀэхэр зетекӀых. Ау нафӀэр зы — гъочӀэгъ чылысышхор лӀэрышыгъ. ЧӀэхъанӀэ 11 ыпӀкӀэ илӀэщтыгъэу кьалотэжы, ау

А. Балабасъ.

уахътэм дакӀоу ахэм ащыщыбэр зэхъуагъ. Непэрэ мафэм псӀоу кьэнагъэр заул ныӀӀп. Ахэмэ зекӀохэр непи ачӀлащх.

Мыжъобгъэу Мэзытхъэ анахь чыплӀэ дахэу ыкӀи гъэшӀэгъонэу Адыгеим илӀэхэм ащыщ. Хьымыщ-

кӀэй итемыр цыпӀкӀэ рекӀокӀы. Метрэ 1060-рэ ильӀагъэу хым шъхъащыт. Адыгэ палор, нӀкухэр, пӀэр — адыгӀлӀыр угу къэзы-гъӀкӀырэ сурӀтэу мыжъобгым хӀупкӀыгъэр Мэзытхъэ ынӀагоу алытэ. ГъозэрыплӀэ лъэны-къом укӀыкӀыжы зыхъукӀэ ар нафӀу мыжъобгъум хӀолӀэгъу-кӀы. НӀгум ычӀэгъыр лӀахыр, жӀпкӀыр 2008-рэ ильэсым щы-лӀгъэ мыжъо-кьефэхым ыкьу-тагъ.

«Мэкъэшхо кьыпылукӀэу кье-фэхыгъ. Къеу-клӀорэхэу зэхъум гъогу хуипӀэгъуа-гъэр джыр нӀс мӀзым хӀолӀа-гъо. ЧыгыбӀэ риутызэ лъагъо зыфишӀыжыгъ. ГъэшӀэгъоныр, кьефэх зэхъум ычӀлӀгъ рыклӀорэ гъогум кьытефа-гъӀп, ащ кышъ-хъапырыпкӀи, ыб-гъукӀэ гъэхъунэм кьыфагъ. Ащ нӀгъэуплӀӀэгъу зауӀкӀэ ыпӀэу цыфхэр зезыщӀэр автобус а чыплӀэм блӀкӀыгъ. ДжауштӀэу кызыречъэхыгъэу джыр нӀс мыжъор цыс», — кьытфилотагъ ХьымыщкӀэй щыпсӀоу, хъугъэ-

шлагъэм ишыхъатыгъэу ФӀрхъат Иляс.

Мэзытхъэ археологическӀэ ыкӀи тарихъ мэхъанэ ин зилӀэ чыплӀ. ГъэшӀэгъонэу цагъэунэ-фыгъэмэ ащыщ адыгэ тамыгъэ 60 фӀедиз зыщыхъуыгъэ мы-жъошхор. ФӀрхъат Иляс илӀэкъо тамыгъэ ахэм ахэтӀу кьычӀлӀ-кыгъ. Ильэс 20-кӀэ узӀкӀлӀэбэжы-мэ ХьымыщкӀэй щыпсӀоу кызыкӀлӀокъыгъэм ар иушъ-хъагъу. ЯтӀжъ пашъэхэм япсӀу-плӀэ рӀэхъатыплӀэу зыфильӀэгъу.

«КызырӀчӀлӀыгъэмкӀэ, ти-лӀэкъо тамыгъэу а мыжъом телъыр зыфыхауыгъагъэм ыцӀагъэр Уар. ДзӀ пашӀэу щы-тыгъ. ДзӀр игъусӀу Аравий-скӀэ хыгъэхъунэныкъом нӀсыгъ. Арабхэм «Уар» алорӀп. ЛӀы-хъужъ бӀлахъ яӀ ФӀрхъат ыцӀэу. Ащ фэдэу кьалозӀ, джауштӀэу Уархъатым ычӀплӀэ ФӀрхъат тыхъугъ. СянӀжъ «мӀз чӀлӀгъым, кьушъхъэ чӀлӀгъым тычӀлӀсыгъ» ылощтыгъ. Марыба кьушъхъэ чӀлӀгъба ХьымыщкӀэй. СянӀжъ 1955-рэ ильэсым идунай ыхъо-жыгъ, ильӀэси 115-рэ кыгъгъэ-шлагъ. СӀ ащ дӀажым ильӀэси 9 сыныбжыгъ», — илӀакъо ита-рихъ щыщ кьытфилотагъ ФӀр-хъат Иляс. Непэ Мэзытхъэ зе-кӀуабэ щызӀблӀкӀы. Ащ ичы-

жъэ лъаплӀэ лъэгъо зэмылӀэу-жыгъуабэ дӀкӀуае. ЗекӀо лъэ-хъаным ахэр зӀгъокӀ хъухэрӀп. Чыюпс дахэмрэ хьышъэ да-хъу саугъэтым пылӀымрӀэ цыф-хэр зыфащх.

АзӀщ гъочӀэгъхэри гъунӀэгъу ПшызӀэ шӀолъырым кыихеубы-тэхэми, адыгэ чыгум хӀӀпчын умылӀэкӀышт саугъэт хьалӀмӀэт-хъу кьӀэнӀжых. 1910-рэ ильӀэ-сым мӀзым кышъызыкӀухъэ-щтыгъэ цыф кызырӀкӀохэр ошӀэ-дэмышӀэу зӀолӀлӀгъэхэ гъурбыр зыфӀэдэ кьӀамыхъугъэ гъочӀлӀгъ дахэу нӀужым кы-чӀлӀкыгъ. Непэ Азыщ гъочӀлӀгъы-шхор мыщ фэдэ саугъэт анахь инитфӀу Европэм итхэм аха-лытӀэ. Ыныбжъ ильӀэс миллион-итӀлӀм нахьыбӀэу агъӀэунӀфыгъ. МетрӀ 690-рэ икӀыхъагъ. ЫкӀлоцӀ ихьалӀмӀэтыгъэ имызакъоу, жъэу чӀлӀгъым илӀзӀгъуӀгъӀкӀи ар цӀэ-рылу. ГъочӀлӀгъым кьӀешӀлӀкыгъэ чыюпсыри зекӀохэр кызыфа-кӀохэрэм ащыщ. Чыгъ шхӀон-тӀлӀшхӀохэр зыхӀэт мӀзӀэу кышъы-кӀырэм итеплӀэ уеумӀхъы. АзӀщ кьушъхъэтхэу зытетым ичыжъэ плӀаплӀэ анахь дахэхэм язырӀри ащ щыгъӀпсыгъ. Кавказ кьу-шъхъэтхым илӀошъхъэ анахь да-хэхэр ащ нӀм кьыфызӀлӀуехых. **АНЦОКЪО Ирин.**

ЗӀрар арихыгъ

ШӀмбӀт-тхъаумӀфӀэ мафӀу кӀуагъэхэм хы ШӀуцӀлӀ Лушъом ошхышхоу, жьыбгъ-эу щыӀагъэхэм Къырым ыкӀи Краснодар краим япсӀупӀэхэу ащ нӀблагъэхэм гӀмӀкӀыгъуабэ кьафахыгъ.

Гупчэ кьӀабарлыгъӀлӀс амал-хэм тыгъуасӀэ кызырӀатыгъэм-кӀэ, Къырым хыгъэхъунэныкъом хыр инӀпкӀхэм кьащыдӀкӀи псӀупӀлӀэхэм кьакӀлӀуагъ. Жьы-бгъӀэшхоу щыӀагъэм чыгӀхэр риутыгъэх, электричесствэм икӀуапӀэхэр ыгъӀфыкьуагъэх, унашъхъэхэр тыритхыгъэх, нӀбгъыришъэ пчъагъэмэ элек-тричесствэ ямылӀу кыгъгъэнагъ. А зӀпстӀоумӀ апкь кьыкӀлӀу рес-публикэм ипашӀэхэм блыпӀэ ма-фӀэм мылофшӀлӀгъу мафӀу ашы-гъагъ.

Краснодар краимкӀэ кьалӀэ-

хэу АнапӀэ, ШъачӀэ, ЦӀӀмӀз ыкӀи КрымскӀэ анахьыбӀэу ом иягъэ зӀригъӀкыгъэр. Чыгъэу, пкьӀоу, нӀмыкӀлӀу жьыбгъэм кычӀлит-хыгъэхэм цыфхэм шъобжхэр атыращагъэх, сымӀдӀжӀыщым ащагъэхэр кьахӀкыгъэх.

Хы ШӀуцӀлӀ лушъом щӀпсӀоу тилӀӀпкьӀэгъухэр. Ащ фӀэшӀ «Адыгэ макъэм» исобкорӀу ащ щылӀэм лӀофхэм язытеткӀлӀ теупчыгъ. НыбӀэ Анзор кызы-рӀэтилуагъэмкӀэ, адыгэ кьуа-джэхэри жьыбгъӀэшхом, ошхым кыуухъагъэхӀп, ау мызыгъэгум иягъэ лъӀшӀу аригъӀкыгъӀп.

Электричесствэм икӀуапӀлӀэхэр зыщыгъӀфыкьуагъэхэр кьахӀ-кыгъэх, хы лушъом лут гъӀпсӀ-фыплӀлӀэхэм иягъэ аригъӀкыгъ, ау цыфхэм шъобж зытырищагъэ е нӀмыкӀ зӀрар кызыфыхыгъэ ахӀтӀп. БжыхъӀ-кыимӀфӀэ уахъ-тэхэм ащ фэдэу ом мы чы-плӀлӀэхэм закьыщыгъӀлӀагъо зӀр-хабзӀэм тилӀофшӀлӀгъу кьыкӀигъ-тхыгъ.

ТыгъуасӀэ, кьӀабары зыщыд-гъӀхъазырыгъэ лъӀхъаным, мы шӀолъырыхэм джыри ащырӀ-хъатыгъӀп, жьыбгъӀэшхор мыу-цугъэу хыр ыгъӀбырсырыштыгъ.

ЗӀлужыгъӀэ кьӀабарлыгъӀлӀс амалхэр.

Къырым ыкӀи Краснодар кра-им якьулыкьоу ошӀэ-дэмышӀлӀ лӀофхэм кызыдахьырӀэ тхъа-мь-кӀагъохэм ядӀгъэзыжынын фӀэ-

гъэзагъэхэм гъӀлӀлӀыгъэу джы кызынӀсыгъэм лӀоф ашӀлӀ.

ХЪУТ НӀфсӀт.

2024-р — унагъом и Илъэс

Мыщ фэдэ унашъо ышлыгь Владимир Путиным. Ащ фэгъэхыгъэ къэбар Президентым иофициальнэ нэклубгъо къыригъэхьагъ.

«Унагъом икьэухъумэн тегъ-псыхъэгъэ къэралыгъо политикэр пхырышъыгъэныр, унэгъо шэн-хабзэхэр къызэтэгъэнэгъэнхэр пшъэрылъ шъхьалэу зэрэтлъытэхэрэм къахэкълэу 2024-р унагъом и Илъэсэу Урысыем шъыгъэнэфэгъэнэу нашьо сшъы», — къышело Урысыем и Президент инэкълубгъо.

Унэгто шэн-хабзэхэм алъя-
ныкьоклэ дунаим шыхъурэ
зэхьоклынгэхэм апкь киклэу
аужырэ илэхсхэм кэралыгьор
мы лофгылом егъзгумкэлы. Гу-
шъхъэбаиныгъэ ялэу клэлэцлы-
клухэр унагьохэм ащыплугъэн-
хэм, демографическэ кызгэ-
лэгъонхэм ахэгъэхьогъэным,
унагьохэм псэуклэ тэрэз ялэным,
клэлэцлыклухэм гъэсэнныгъэ икьу
агъотыным фытэгъэпсыхьэгъэ
лофтыэбзэ зэфэшъхьафхэр
Урысыем шызэшлуахых.

Мы лъанхьымкӀалэ къэралыгъом ананхьу ыналэ зытыригъэтырэр хьулыфыгъэмрэ бзылыфыгъэмрэ зэдэгъэпсыгъэ быныр «унагъо» зыфалорэм

ишапхэу къэгъэнэжыгъэныр,
гъэпытэгъэныр, зэшхэгъусэ
зэфыщытыклэр ЗАГС-м итхылъ-
клэ къэгъэшъыпкъэжыгъэ-
ныр ары.

Къэралыгъом иеплъыкӀэхэр Адыгеим дегошых. Унагъохэм ӀэпыӀэгъу ягъэгъотыгъэныр тишӀолъыркӀэ сыдыгъуи Ӏофыгъо шыӀалэу кӀээнжъы. АР-м ӀошӀэнырмэ социалнэ хэбхоньгъэмрэкӀэ и Министерствэ къызэритырэмкӀэ, мы Ӏлъэсым пыкыгъэ мэзигъум къыкӀоцӀ сабыйхэр зилэ унэгъо мин 1986-мэ фэгъэкӀотэн тынхэр аратыгъэх. Непэ республикэм сабыибэ зилэ унэгъо мини 7888-рэ щэпсэу. Ахэм кӀэлэцӀыкӀу мин 29019-рэ ащанӀу. ПсэупӀэ-коммуналнэ фӀолӀфӀшӀэхэм апкӀэ изы Ӏах кӀегъэгъэзэжыгъэным къычыу-благъэу гъэмэфэ зыгъэпсэфыпӀэ чӀыпӀэхэр ягъэгъотыгъэхэм нэсыжъэу ахэм ӀэпыӀэгъу афэхъух. Ащ нэмькӀэу унагъом ишэн-хабзэхэр гъэпытэгъэнхэм фӀолорышӀэрэ мэфӀэкӀэху «Уна-

гьом и Маф», «Сабыйхэм якъэу-хьумэн и Маф» зыфилохэрэм къадыхэлъытэгъэ мэфэкIхэр республикэм цызэхашэх. Уры-сые зэнэкъокъоу «Илъэсым иунагъу» зыфилорэм Адыгеир къыщызыгъэлъэгъогъэ уна-гъохэм мызэу, мылъоу теклонь-гъэр къышыхахыгъ.

Урысыем и Социальнэ фонд
икъутамэу Адыгеим щыIэм

лэньныкьо эфэшъхьафхэмклэ
унагьохэм, сабыйхэм кьэра-
лыгьом шагъэнэфэгъэ лэпы-
лэгьухэр альегъэлэсых. Ахэм
ащыц мазэ кьэс клэцэцкы-
хэм афатлупшырэ тынхэр. Мы
лэпылэгьур нэгьырэ мин 44-м
нахьыбэмэ анэсыгъ. Ащ ишыу-
гэкълэ унагьо зышлэ зышлои-
гьохэр нахьыбэ хьунэу кьэра-
лыгьор щэгугьы.

ЗАГС-м игьэлорышланлэу республикэм щылэм мы ильэсым пыкыгыэ мэзипшымклэ изэфэ-хысыжыхэм кызэрагэлъэгъуа-гъэмклэ, шьхэгъусэ зэрэзэфэ-хьугэхэр къэзыушыхьатырэ тхылъ 1783-рэ аратыгъ. Блэклы-гъэ ильэсым мыщ фэдэ иуахъ-тэ егъэпшагъэмэ, ар 52-клэ нахьыб.

АНЦОКЪО *Ирин.*

НыбжыкІэхэр зэфищагъэх

Шэклогум и 23-м Лъэпкъ музейм ихьаклэщ ныбжьыклэ чэщдэс щыкӀуагъ.

чафэу ныбжыкылэхэр зэхэсы-
щтыгэх. Джырэ уахътэм ди-
штэу чэшдэс зэхэлцэнэм пае
чэшдэс шапхтэм ар тетзэу, ау
гуписьсэу, пшээрлээу зыфэ-
лорышлэрэр нелэрэ шылакэм
къыпкъырыкыгызу шытын фæ.
Нелэ куп хэхъаклэм, тишэн-
хабзэхэм, псэлъыхоным, ныб-
жыкылэ зэфыщытыклэм, на-
хъыжым шухъэклафэу етхын
фаем тарыгушылэшт.

Чэшдэсыр зэрицагь лъэпкъ

искусствэм шызылашлэрэ Нэ-
гэрэкьо Казбек. Ащ оредыжъ-
хэр кылуагъ, шыкэлпщынэм
ыкӀи кыамылым кыаргызуагъ.
Джэгулкэ зэфэшхьафхэр нывъ-
жыкӀлэхэм афызэхашагъ. Зэ-
нэкъокум ижори итхьамэтыгъ
Шхьэлэхьо Аскэр, ащ хэтэгъ-
гъхэ Адыгэ Хасэм ипашэу Лы-
мышэкъо Рэмэзан, Дунэе Адыгэ
Хасэм и Хэсащхьэ хэтэу Мэ-
щфэшлу Нэдждэт, спортсмыкӀл
мастерэу, Урысыем, Адыгеим

язаслуженнэ тренерзэу, Адыгэ Хасэм игьэцкэкIэкIо куп хэтэу Хьот Юныс, АР-м изаслуженнэ журналистзэу ТIэшэу Светлан. Жорым зэнэкьокьухэм язэ-фэхысыжьхэр ышIыгIэх. ШIу-хьафтынхэр кьэзылэжьыгIэхэм ацIэхэр кьыралуагь. УсакIоу Дзыбэ Саниет иусэхэм кьаджагь, тарихь шIэныгIэхэмкIэ кандидатзэу, АКЪУ-м икIэлэ-егьаджэу Цэй Зарем («Адыгэ кьашьом ихабзэхэр» зыфило-рэ кьэлотэным ригьэдэлугьэх, Лъапкь музеем инауحنэ lo-фышIэ шьхьалэу Тэу Аслъан джэгукIэу «Адыгэ кIэныр» зэ-хьахэм шаригьэльэгуьгь.

Ныбжыккэ орэдыло купэу
«Мыст» зыфилорэр лофтхья-
бзэм хэлэжыаг. Музыкальнэ
купыр кызырыклөп, ахэм цыф-
мэ ащыгупшэжыгыгэ орэдыж-
хэм псэ кьапагэккэжы.

Зэхахьэм къеклолагъэхэм «Синан» зыфилорэ оредыр кыизэдалуагъ. Пчыхьзэхэхьэр лъапкъ къэшъо дахэхэмкIэ зэфашыжьыгъ.

Мыш фэдэ чэсдэсхэм тиньбжыкIэхэр нахь зэпэблагъэ зэришлыштхэр Iофтхьабзэм нафэ къышIыгъ.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим
Сүрэтхэр: А. Лаутеншлегер.

Адыгэ Республикэм лъэпкэ
лофхэмкэ, лэкыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэпкээгъухэм
адырлэ зэхыныгъэхэмкэ ыккы
къэбар жьугъэм иамалхэмкэ
и Комитет лотхьабзэр зехи-
шагъ.

Юфthъабзэр къызэлуихыгъ
Комитетым ипашэу Шхъэ-
лэхьо Аскэр:

— «Чэддэсэм» адыгэ културэм чыпӀлӀу шырилэр къэгъэнэфэгъэныр, ащ епхыгъэ фӀӀо-фашӀхэр, хабзӀу пылхэр къӀэтӀатыхынхэр ару пшӀӀэ-рытӀӀу зыфӀдгъӀуцужыгъэр. НыбжыкӀӀӀэм япӀун-лӀжынкӀӀӀ, джырӀэ шыӀӀӀӀ-псӀӀӀӀӀ кыгъӀӀуцӀрӀэ лӀфыгъохэм язӀшӀо-хынкӀӀӀ чӀддӀсхэм шӀуагъӀэ къатытӀ, адыгӀэ гупшысӀр, адыгабзӀр. адыгӀэ културӀӀӀ

кээухьумэгэнхэмкIэ, хахьо
ягьшлыгээнмкIэ амалышлюу
ар дгээфедэшт. Мыш фэдэ
ныбжьыкIэ зэхэхьэхэр нахьы-
бэрэ тапэкIэ зэхэтщэштых.

Филологие шлэныгзэхэмклэ докторзу, профессорзу Унэрэжы Рае зэхэхэм кыщи-
луагь:

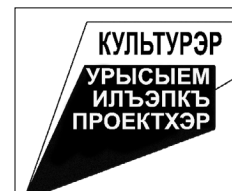
— Чэдсэсэр ньбжыкклэ фэл-
фаш, плъэшлэ цлэрылохэм яунэ
ар чызэхашцтыг. Унагом ис
бызлыфылгэ нахыбжхэр ахэм
афэсакыштыггэх, ашъхашы-
тыштыггэх. Зэхэхэм ньбжы-
клэхэр нэлуасэ чызэфэхушты-
ггэх, джэгуштыггэх, шысэ-
мэркьэуштыггэх, плыинэ шео-
штыггэх, оредхэр кьалоштыг,
кыштыштыггэх. Кялэмэ
гомылапхэхэр зэхэхэм кьы-
рахыплэштгы. Нэф ошъфэ

Къоджэ щылакIэр

ЗэхъокIыныгъэшIухэм уагъэгущо

Лъапкэ проектхэм, къэралыгъо программэхэм амалэу къатыхэрэм яшIуагъэкIэ республикэм икъоджэ псэуплэхэм лъэныкъо зэфэ-шхъафхэмкIэ хэхъоныгъэ ашIы, ахэр зэтырагъэпсыхъэх, цыфхэм ящылэкIэ-псэукIэ зыкълэты.

2025-рэ ильэсым тельытэгъэ программэм хэлэжъэх. Джащ фэдэу Iэзэплэ амбулаториём гъэцкIэжын дэгъухэр рашы-лагъэх, мыщкIэ зыпари щыкIа-гъэ ялэп.

— Тикъуаджэ мэкъумэщ сек-торым чIыплэшхо щеубыты. Непэ зэкIэмкIи фермер нэбгы-рэ 14-мэ чIыгу гектар мини 3,8-рэ фэдиз алэжы. Цыфэу мыщ щыпсэухэрэм ящылэкIэ-псэукIэ зэлъытыгъэр чIыгум къырахырэ лэжыгъэр ары. Мы лъэныкъомкIэ узгъэгущон плъэ-кIышт къэгъэлъэгъонхэр щы-лэх. Пытэу зыпIакъо теуцогъэ фермерхэр мымакIэу тилэх. Къуаджэм чIыгоу къыфэгъэза-гъэр ахэр ары зылыгъхэр, зы-лэжыхэрэр. Ащ нэмыкIэу мэкъумэщ-фермер хъызмэтшIэ-плэ цыкIухэри тилэх. Ахэми алэжырэм елъытыгъэу фэдэ къарагъэты, яуагъохэр алыгъы-жыых. Мэкъу-мэщым ыльэны-къокIэ къэралыгъо программэу щылэхэм къоджэдэсхэр ахэ-

лажъэх. Грантхэм яшIуагъэкIэ тракторхэр, техникэу ящыкIа-гъэр зэрагъэгъоты. Гушылэм пае, Хъамыкъо Заурбий бжъэ-хъуным Iэпылэгъу фэхъугъэным-кIэ программэм мыгъэ апэрэу хэлэжы, сомэ миллионым ехъу грант къырихыгъ. Ащ къыкIэ-клогъэ мылькумкIэ бжъэхэр, бжъэматэхэр зэригъэгъотыгъэх. Мыщ нэмыкIэу грант къызэра-тыгъэхэм ащыщых Туар Рус-лъан, Хъэнанэ Аслъан. ТикIа-лэхэм тарэгущо, къуаджэми ишIуагъэ къарагъэкIы, — **elo Рэмэзан.**

Тапэки пшъэрылъэу ялэхэм къоджэ псэуплэм ипащэ тащи-гъэгъозагъ. Шъолыр програм-мэу «Инициативное бюджетиро-вание» зыфилоу 2024-рэ ильэсым тельытагъэм хэлэжъэ-щтых. Миллиони 3 фэдиз рес-публикэ бюджетым къыхагъэ-кIышт, проценти 10 зырыз къоджэ псэуплэм, предприни-мательхэм къыхагъэхъошт.

Тиздэгущылэгъу ыкIэм зы-щыфэкIоштхэм Рэмэзан икъо-джэ кIэлэкIэхэу хэушхъафы-кIыгъэ дзэ операциём хэлэ-жъэхэрэм зэрафэгумэкIырэр къылуагъ. Ащ къызэрэхигъэщы-гъэмкIэ, мы операциер къызе-жъагъэм къыщыублагъэу Фэдз икIыхи нэбгырэ 20 фэдиз Ук-раинэм кIуагъэхэу къулыкър щахы. Псаоу, узынчъэхэу, те-кIоныгъэр къыдахыгъэу къагъэ-зэжыынхэу ахэм Рэмэзан афэ-лэлъагъ.

Джащ фэдэу шэклогум и 21-м къоджэ зэхэхъэ зэрэщы-лэщтыр, къоджэдэсхэр мыщ къыхэлэжъэнхэу зэрэрагъэбла-гъэхэрэр къылуагъ. Цыфхэм ящылэкIэ-псэукIэ нахъышIу шы-гъэным, гумэкIыгъоу щылэхэм язэшIохын, тапэкиIэ мурадэу ялэхэм атегушылэщтых.

Лъоснэкъ Рэмэзан плъы-щым ехъугъэу къоджэ псэуплэм ипащэ IэнатIэ егъэцакIэ. Ащ къегъэлъагъоу цыфхэм цыхъэ къызэрэфашырэр. Къоджэдэс-хэм ящылэкIэ-псэукIэ нахъышIу шы-гъэным ренэу фэбанэ. Цыф-хэми ар дэгъоу зэхашIэ ыкIи зэрэфэразэхэр къыхагъэщы.

Адрэ чылэхэм афэдэу Фэдз къоджэ псэуплэм гъэхъагъэхэри щыкIагъэхэри илэх. Мы аужырэ ильэсхэм къуаджэм хэхъоны-гъэу ышIыгъэхэм, тапэкиIэ ащ чылэм ищылэкIэ-псэукIэ на-хъышIу шыгъэным, гъэхъагъэхэр ышIынхэмкIэ анахъэу ыналэ зытыригъэтышт лъэныкъохэм, нэмыкI лобыгъохэм защыдгъэ-гъозэнэу Фэдз тыщылэгъ.

Къоджэ псэуплэм ипащэу Лъоснэкъ Рэмэзан къызэрилуа-гъэмкIэ, непэ чылэм унэ 819-рэ фэдиз дэт, нэбгырэ 2750-рэ щэпсэу, ахэм ащыщэу 500-м ехъур пенсиём щылэх.

Лъапкэ проектэу «Культурэм» къыдыхэлъытагъэу тIысылIэ 300 зилэ культурэм и УнакIэ мыщ агъэлсыгъ. Ащ ишIын пстэумкIи сомэ миллион 52-рэ пэлуагъэ-хъагъ, ищыкIэгъэ псэуалъэхэр чIагъэуцуагъэх. Мыщ ыпэкиIэ щытыгъэ унэу 1956-рэ ильэсым ашIыгъагъэр къызэхэоным нэ-сыгъагъ. Джащ фэдэу культу-рэмкIэ шъолыр программэм хэлэжъэхэи, аужырэ шапхъэхэм адитхэрэ модельнэ тхылъеджа-плэр культурэм и Унэ къыщы-зэлуахыгъ. Ащ зэкIэмкIи сомэ миллиони 3,5-рэ пэлуагъэхъагъ.

Псыхъоу Фэдз инэпкъхэр агъэпытагъэх, ащ игъэцкIэжын сомэ миллион 45-рэ тефагъ. Ащ нэмыкIэу бгы чапэм псы къы-зехыкIэ къуладжэхэм псы шIоир адэлядэти, ар къиуштыгъ, цыф-хэм зэрар арихыштыгъ. ТапэкиIэ мы гумэкIыгъор дэгъэзыжы-гъэ хъуным фэшI къуладжэхэр аукъэбзыгъэх.

— Мыгъатхэ щылэгъэ псы-къиуным фэдэ тилагъэу ильэс 50-м къыкIоцI къэсIэжыырэп, — лъегъэкIуатэ игушылэ Рэмэ-

зан. — АР-м и Лышхъэу КъумпIыл Мурат ежъ ышхъэкIэ Фэдз къакIуи, цыфхэм ягумэ-кIыгъохэм защыгъэгъозагъ. Зиунэ псы чIэхъагъэхэм сомэ мин 50, зишагу псы дэтыгъэхэм сомэ мин 20 аратыгъ. Ащ нэ-мыкIэу зиунэ псым зэхигъэгъэ унэгъуи 3-мэ псэуплэхэр афэ-тэщэфых. КъоджэдэсхэмкIэ Адыгеим и Лышхъэу лъэшэу тыфэраз. Анахъ шхъалэр цы-фышхъэу зыпари зэрэхэмыкIо-дагъэр ары. Чыплэ дахэ тыщыс шхъае, бгы чапэм къехырэ псэу къуладжэм дэтыр къы-

зиукIэ, лобхэр къэхъылъэх. ПсырыкIуаплэхэр гъэпсыгъэным епхыгъэ программэм тыхэлэ-жъэ, проектым игъэхъазырын джырэблагъэ ыуж тыхъащт.

Фэдз къоджэ псэуплэм кIэлэ-цыкIу ыгыплэ 2 дэт, N 11-р дэгъоу агъэцкIэжыгъ, N 12-м ишхъаныгъупчъэхэр ыкIи фэ-бэрыкIуаплэхэр зэблахъугъэх. Гурыт еджаплэм чIэт фэбэры-кIуаплэхэри зэтырагъэпсыхъа-гъэх. Гурыт еджаплэм гъэцэ-кIэжын дэгъухэр ешылIэгъэн-хэм фэшI «Къоджэ псэуплэхэр зэтэгъэпсыхъэгъэнхэр» зыфилоу

Къоджэ щылакэр

Уахътэм дырагъаштэзэ

Быжь Свет.

Лъэпкъ проектэу «Культура» зыфилоу 2019-рэ илэсым къысхэгъагъау тикъэралыгъо щыпхырашхэрэм пшэрыл шхъауэ илэр культурэм и Унэ-хэр шыгъэнхэр, гъэкъэжыгъэнхэр ыкӀи гъэцӀкӀэжыгъэнхэр лӀфшӀлӀнхэр яшылӀлӀгъэнхэр ары.

Мы проектэм ишӀуагъӀкӀэ ФӀдӀз зӀхъокӀыныгъӀшӀлӀхэр фӀхъуӀгъӀх. Ахэм ащыцъ къоджӀ псӀзуплӀм ипӀащӀ зигугъу къышӀыгъӀа культурэм и УнӀ.

КъоджӀ клубхэр сыдигъуи цыфхэм языгъӀпсӀфылӀх, культурэм ипсӀзуалӀх, цыфхэр ахэм зӀрапхы. АрӀу щытми, блӀкыгъӀа лӀлӀшӀлӀгъум ия 60 — 70-рӀ илӀӀсхэм ашӀыгъӀа псӀзуалӀхэм ащыцъбӀм гъӀцӀкӀӀжыгъэнхэр дӀгъуӀхэр бӀшӀагъӀу арашӀылӀлагъӀхӀ, къызӀхӀоным нӀсыгъӀ-

хэр ахӀтых, лӀмӀ-псӀмӀу ялӀхэм тарыгъушӀлӀжыӀрӀп. Ащ къыпкъырыкӀызӀ УФ-м и Президент иунашӀокӀӀ лӀӀпкъ проектӀу «КультурӀ» аштагъ. Мы проектэм ишӀуагъӀкӀэ Адыгеим имуниципальнӀ образованием культурэм и УнӀу арытхэм игъӀкӀотыгъӀа гъӀцӀкӀӀжыгъэнхэр яшылӀлӀгъэнхэм, ахэм яматериальнӀ-техническӀа зытет шӀпхӀӀшӀлӀхэм адиштӀным епхыгъӀа лӀфшӀлӀнхэр республикӀэм щӀагъӀцӀкӀӀх. ГушӀылӀм пае, КошхӀӀблӀ районым культурэм и УнӀи 5-у адӀтхэм гъӀцӀкӀӀжыгъэнхэр дӀгъуӀхэр арашӀылӀлагъӀх, унӀи 2 кӀӀу ашӀыгъ.

КъуаджӀу ФӀдӀз культурэм и УнакӀӀу къыдӀуцуагъӀм, ыпшӀӀкӀӀа къызӀӀрӀащӀыгъӀуагъӀу, сомӀ миллион 52-рӀ пӀлухъагъ. Район бюджетым къыххӀыгъӀа ыкӀи мьбюджет ахӀщӀкӀӀ псӀзуалӀу ищыкӀагъӀхэр чӀагъӀуцуагъӀх. АпӀрӀ мафӀхэм къащыублагъӀу культурэм и УнӀ лӀӀныкӀуабӀа къызӀӀлуыбытызӀ лӀф ешӀӀ.

УнӀм идӀхагъӀа нӀр лӀӀпехы, ар аужыӀрӀ шапхӀӀхэм адиштӀу зӀтегъӀпсыхъагъ. ЯщыкӀӀгъӀа мебелыӀр, лӀмӀ-псӀмӀхэр икӀоу чӀӀтых, ныбжыкӀӀхэм ямызакъоу, ныбжӀ зилӀхӀеми ар якӀуаплӀ хъуӀгъ.

ТхъабысымӀ УмарӀ ыцӀӀа зыхыӀрӀа культурэм и УнӀ ипӀащӀу Быжь СветӀа къызӀӀрӀафилотагъӀмкӀӀа, унакӀӀу афашыгъӀм лӀӀшӀу щӀгъушӀлыкӀы. ИпӀкӀӀа клубыжӀӀу ялагъӀм унӀӀ-сынӀу щытыжыгъӀп. ЫпӀкӀӀа ар чыпӀи 120-м тегъӀпсыхъагъӀу щытыгъӀм, джы унакӀӀм нӀбгыӀрӀа 300 фӀдизмӀа ателытӀгъӀа пхӀӀӀнтӀлӀкӀу шӀабӀхэр чӀӀтых. КъуаджӀм цыф зӀхӀахӀа щыӀӀ хъумӀа, мыщ щызӀӀрӀуӀгъоих.

— Кругок 13-мӀ лӀф ашӀӀа, — къӀуатӀа СветӀа, — къӀӀшӀокӀо коллективхэр тилӀх. КӀӀлӀӀцыкӀуахэм адыгъ къащӀохэр арагъашӀӀ БӀгърӀт СаидӀрӀа Быжь МыхъамӀтрӀа. Джащ фӀдӀу ордӀӀӀохэр зыхӀт кӀӀлӀӀцыкӀуахэм купым, художественнӀа еджӀным фӀгъӀхыгъӀу «ИскусствӀм игушӀы» зыфилорӀм, кӀӀлӀӀцыкӀуахэм драматическӀа кругокӀу «Насы-

пым» лӀф ашӀӀа. ФольклорнӀа лӀӀпкъ купӀу «ДӀхӀӀнӀфым» кӀӀлӀӀцыкӀуахӀри, зыныбжӀ икӀу-гъӀхӀри хӀтых. ЛӀмӀ-псӀмӀхэр тфӀкӀу. Ащ нӀмыкӀӀу спорт псӀзуалӀхэмкӀӀа зӀтегъӀпсыхъагъӀу спортзал ыкӀи тренажер зал мы унӀм хӀтых. Дзюдом, самбӀм зыфагъӀсэнӀу кӀӀлӀӀцыкӀуахэм 50 фӀдиз секцием къӀ-кӀох. Ахэр агъасӀх БӀгърӀт АнзоррӀа Шыбзыхъо АдамрӀа. Ащ нӀмыкӀӀу хъакӀӀщ гъӀшӀӀ-гъон тил, ар бӀхэм агу рехы. ДраматическӀа кругокӀу «Насып» зыфилорӀм лӀф дешӀӀа АфӀшӀӀгъо АицӀт. ИжыкӀӀа адыгӀхэм лӀмӀ-псӀмӀу агъӀ-федӀщтыгъӀхэр хъакӀӀщым чӀӀ-лӀӀу кӀӀлӀӀцыкӀуахэм арегъӀ-лӀӀгъу, ахэм къӀбарӀу апылӀ-хэр къафӀлуатӀа. Джащ фӀдӀу бзылӀфыгъӀхэм апае «Бысым-гуащ» ыцӀӀу клуб тил, ащ адыгъ шхынхэр щытӀушӀцӀрыхъӀх, лӀ-къуиш зыкӀӀт хъакӀум фӀдӀа щӀа-гум дӀтӀу кӀӀлӀӀцыкӀуахэр тигъу-сӀхӀу щӀламӀа тӀгъажӀӀа, тхъа-

лӀӀлухэр тӀшӀых. НыбжыкӀӀхэм ямызакъоу, нахъыжхӀери хъа-кӀӀщым къетӀгъӀблагъӀх. Джащ фӀдӀу культурэм и УнӀ къӀзы-гъӀбайхӀерӀм ащыцъ компози-тор цӀрылоу ТхъабысымӀ УмарӀ ихӀушхъафыкӀыгъӀа музей цыкӀлоу тилӀр.

Культурэм и УнӀ зӀкӀӀмкӀи нӀбгыӀрӀа 13-мӀ лӀф ашӀӀа. ЛӀӀ-ныкӀо зӀфӀшхъафхэмкӀӀа творческӀа купхэр район ыкӀи республикӀа зӀнӀкӀокухэм ахӀ-лажӀӀх, хагъӀунафыкӀыӀрӀа чыпӀӀ-лӀхэр къыдахы. РеспубликӀа лӀфтхъабзӀхӀу «Возвращения к истокам пути к возрождению» зыфилорӀм дӀгъоу зыкӀышагъӀ-лӀӀгъуагъ. Джащ фӀдӀу шӀнхӀӀбзӀ зӀхӀтыкӀӀхэм афӀгъӀхыгъӀу «ЧӀщдӀс», «Цыдж шы-хъаф» зыфилӀхӀерӀм, адыгъа къуаеми МафӀу станицӀу ДахӀом щыкӀуагъӀм ахӀӀӀжъа-гъӀх. Ащ нӀмыкӀӀу ыпӀкӀӀа зы-хӀмылӀ Урысые платформӀу «ПРО-культура» зыфилорӀмкӀӀа лӀф ашӀӀа, «ПушкинскӀа картӀм-

кӀӀа» къӀгъӀӀӀгъонхэр, концертхэр зӀхӀащӀх. ШӀӀкӀогум и 29-м ным и МафӀ тефӀу концерт къагъӀӀӀгъон агъӀхъазырыгъ. Ащ ягъунагъу клубым ыкӀи лӀӀпкъ культурэм и ГупчӀу КошхъаблӀ дӀтым ялофшӀӀахэр къырагъӀблӀгъагъӀх. ЯзыгъӀӀпсӀфыгъо уахӀтӀа гъӀшӀӀ-гъонӀу агъӀкӀоным фӀшӀӀахъ шыкӀаӀбӀа къызӀрагъӀотыщтым пылхы.

Быжь СветӀа илӀӀс 15 хъу-гъу культурэм и УнӀ пӀӀӀӀныгъӀа дызӀрехъӀа. ЕжӀ творческӀа цыфӀу щыт, мӀкӀӀа дахӀа ил, ордӀхэр къӀоу, зӀнӀкӀоку ыкӀи фестивалӀ пчӀагъӀхэм ахӀӀӀ-жъагъ, исӀнаушӀыгъӀа бӀрӀа дипломхэмкӀӀа къыхагъӀыгъ. Ахэм ащыцъ ТхъабысымӀ УмарӀ ыныбжӀ илӀӀси 100 зӀрӀхъу-гъӀм фӀгъӀхыгъӀа концертным ыкӀи дӀзӀ-патриотическӀа мӀхъанӀа зилӀ лӀфтхъабзӀхэм къащыфа-гъӀшӀошагъӀхэр.

БӀгърӀт СаидӀа къӀӀшӀокӀо ансамблӀу «Асса» зыфилорӀм ипӀащ. Ащ къызӀӀрӀащӀыгъӀмкӀӀа, илӀӀси 10 — 14 зыныбжӀ кӀӀлӀӀцыкӀуахэр адыгъа къащӀом фӀгъасӀх. ЗӀкӀӀмкӀи нӀбгыӀрӀа 45-рӀа къыфӀкӀо. Ахэм ащыгъыщт шӀуащӀхэр лӀӀпкъ культурэм и ГупчӀу КошхъаблӀ дӀтым къафӀищӀыгъ. КъӀӀшӀокӀо цыкӀу-хэр район ыкӀи республикӀа фестивалӀхэм, Урысые ыкӀи ДунӀе зӀнӀкӀокухэм онлайн шыкӀӀм тетӀу ахӀӀажӀӀх, ха-гъӀунафыкӀыӀрӀа чыпӀӀхэр къы-дахы.

ЛӀӀпкъ проектхэм ишӀуагъӀ-кӀӀа культурэм илӀӀныкӀо зӀфӀ-шхъафхэмкӀӀа зӀхӀокӀыныгъӀа-шӀоу тиреспубликӀа щыхъуӀхӀерӀм уарыгъушхонӀу щыт. КъытӀкӀӀхъу-хӀӀӀрӀа лӀӀужхэм ялӀӀпкъ куль-турӀа уасӀа фашӀӀу пӀугъӀнхэм, ар къаухъумӀным, хагъӀхъоным ахӀр фӀлорышӀӀх.

Я 4 — 5-рӀа нӀкӀубгъохэр зыгъӀхъазырыгъӀр КӀАРӀ Фатим.

СурӀтхэр авторым иех.

Къэралыгъом ищынэгъончъагъэ гъэпытэгъэныр

Урысые научнэ-практическэ конференциеу «Къэралыгъуабэхэр Урысые кызыщыпэуцугъэхэ лъэхъаным лъэкпъ щынэгъончъагъэр гъэпытэгъэнымклэ стратегическэ лъэныкъохэр гъэнэфэгъэнхэр» зыфилорэр Адыгэ къэралыгъо университетым щыкӀуагъ.

Юфтхъабзэм кырагъэблэгъагъ МГИМО-м ипрофессорэу, технологическэ суверенитетымклэ экспортым и Ассоциация ипрезидентэу, зэдэгущыгъу клубэу «Валдай» зыфилорэм иэкспертэу, разведчик-нелегалэу, лэкӀыб разведкэмклэ кӀулыкӀум иполковникэу запасым щылэ Андрей Безруковыр.

Джащ фэдэу конференцием хэлэжъагъэх АР-м терроризмэм пэуцужыгъэнымклэ икомиссии и Аппарат ипашэу ЛӀый Азамат, лъэкпъ Юфхэмклэ, лэкӀыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэкпъэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкӀи къэбар жъугъэм иамалхэмклэ и Комитет ипашэу Шхъэлэхъо Аскэр, гукъэкӀхэм яушэ-

тынкӀэ департаментым ипашэу Елена Куква, шӀэныгъэлэжъхэр, хэбзэухъумэкло кӀулыкӀухэм, общественнэ организациехэм ялыкӀохэр, динлэжъхэр.

Юфтхъабзэм ипшӀэрылӀ шхъалэр — Урысые Федерациер гумэкӀыгъо лъэхъан зыщыгъэтым лъэкпъ щынэгъончъагъэр гъэпытэгъэнымклэ стратегическэ лъэныкъохэм атегущыгъэнхэр, екӀопӀакӀэхэр кыыхыгъэнхэр.

Мы ильэс благъэхэм Урысыем ыкӀи дунаим апашхъэ кӀиуцон ылъэкӀышт гумэкӀыгъо шхъалэхэм къатегущылагъ Андрей Безруковыр.

— Урысыер ыкӀи зэрэдунэу лъэхъэнэ кӀын зыхахъэхэрэр. Ащ фэдэ илъэсишӀэм

зэ мэхъу. Пстэури икӀэрыкӀэу зэтэгъэпсыхъажыгъэ хъушт ыкӀи ильэс 20 зытешӀэкӀэ, тикъэралыгъуи, дунаир зыфэдэ хъуштхэр къэтшӀэжыгъыштхэп. Хэхъоныгъэ зыцашышт лъэхъанэп къаӀорэр, кыизэтэгъэнэгъэным тызщыфэбэнэщтым тыхэхъэ. Ар дэгъоу кыиздэхъуштыр зыпкыитыныгъэр зыцэгъэпсын альэкӀышт къэралыгъор ары. Мыщ фэдэ гъогум ильэси 100-кӀэ узэкӀлэбэжымым, 1917-рэ ильэсым Урысыер кырыкӀуагъ. Ау ащ дэжым зыпкыитыныгъэр чӀэтынэнэу зэрэхъугъагъэм кыиныгъуабэ кыиздихыгъ. Джыри зэ а гъогум тырымыкӀожыным пэе зэкӀэми тфӀэлэкӀыштыр тшӀэныр пшӀэрылӀ шхъалэу тилэн фæе. Тикъэралыгъо экономическэ хэхъоныгъэ илэу, ицыхъэ зытешыжъэу кыизэтэгъэнэным тыналэ тедгъэтыщыт. Ащ епхыгъэ Юфгыгъохэм ныбжыкӀэхэр къахлэжъэнхэу щыт. Щыпсэунхэмклэ амалышӀухэр зилэ, ЮфшӀапӀэхэр зыдэщыгъэштхэ къэралыгъо ахэм агъэпсын фæе, — хигъэунэфыкӀыгъ Андрей Безруковым.

КъоххӀпӀэ къэралыгъохэр кызыщы-

пэуцугъэхэ лъэхъаным Урысыем ищынэгъончъагъэ зыукъон зылӀэкӀышт кӀуачӀэхэм апэуцужыгъэнхэм къатегущылагъ Адыгэ къэралыгъо университетым ипрофессорэу Жэдэ Зурыет.

«Гибридные войны» и «цветные революции» как инструмент достижения геополитических целей» зыфилорэ доклад гъэшӀэгъон кышыгъэ стратегическэ ушэтынхэмклэ институтэу Москва дэтым ипашэу Дмитрий Егорченковым.

Юфтхъабзэм икӀэухым хэгъэгум кышыхъурэ гумэкӀыгъохэм ялӀэхъан зэщыгъоӀо кӀуачӀэу кыкъоӀкӀыхэрэм ныбжыкӀэхэр амыгъэплӀэхъунхэм, дин ыкӀи лъэкпъ зегурмыӀоныгъэхэм ахэцэгъэ мыхъунхэм япхыгъэ Юфтхъабзэхэм къатегущылагъ АР-м терроризмэм пэуцужыгъэнымклэ икомиссии и Аппарат ипашэу ЛӀый Азамат.

Нэужым кырагъэблэгъэгъэ хъаӀлэу Андрей Безруковым апшӀэрэ еджапӀэм и студентхэм зӀукӀэгъу адырлагъ.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтхэр: АКЪУ-р.

ШушӀэ Юфтхъабзэм шъукъыхэлажъ

Зыныбжъ хӀэӀотэгъэ шхъэзакъохэм, унэ-интернатхэм ачӀэхэм апае шӀухъафтынхэр партиеу «Единэ Россием» ишӀольыр къутамэхэмрэ зишӀуагъэ цыфхэм языгъэкӀырэ штабхэмрэ тыгъэгъазэм и 15-м нэс ащаугъоиштхы.

Партиеу «Единэ Россиими», «НыбжыкӀэ гвардиими» ахэтхэм нэжъ-лужъхэм апае мэфӀкӀ Юфтхъабзэхэр джащ фэдэу зэрахъащтых.

ШушӀэ Юфтхъабзэу «Серебряная елка» зыфилорэр зыфитегъэпсыхъагъэр зыныбжъ хӀэӀотагъэхэм зэрафэгумэкӀыхэрэр зэхашӀэныр, мэфӀкӀ гуахъо ахэм ягъэгъотыгъэныр ары. ЗишӀуагъэ цыфхэм языгъэкӀырэ штабхэмрэ «Единэ Россием» икъутамэхэмрэ ячӀыпӀэхэу шӀухъафтынхэр зыщаугъоиштхэр агъэнэфэгъыштхы.

Адыгеим исхэм «НыбжыкӀэ гвардием» иштабрэ партиеу «Единэ Россием» и Тхъаматэу Д. А. Медведевым ишӀольыр общественнэ приемнэу Мыекъуапэ иурамэу Краснодарскыи тет унэу N 4-м чӀэтымрэ яшӀухъафтынхэр къарахыӀлэн альэкӀышт.

«Нахыжъхэм икӀоу тыналэ атедгъэтынэу, тафэгумэкӀынэу атефэ. Партием инароднэ программэ джарэуштыр кыищелэ. «НыбжыкӀэ гвардием» хэтхэмрэ партиеу «Единэ Россием» иволонтерхэмрэ тырягъусэу зыныбжъ хӀэӀотагъэхэм Юфтхъабзэу зэфэшхъафхэр афызэхэтэцх. ШушӀэ Юфтхъабзэу «Серебряная елка» зыфилорэр мыгъэ апэрэу зетэхъэ. Цыфхэм цыгыныкӀэхэу, шӀухъафтынхэу, цы луданэхэу, хъэмастэхэу, нэмыкӀэхэу кытахыӀлэхэрэр зэхэтыгъоенхэшъ, зыныбжъ хӀэӀотэгъэ цыф шхъэзакъохэм алӀэкӀдгъэхъащтых», — кыӀуагъ партиеу «Единэ Россием» и Генеральнэ совет хэтэу, Адыгеимклэ «НыбжыкӀэ гвардием» ипашэу, Мыекъуапэ икӀэлэ Думэ идепутатэу Бэрэдж Асиет.

Шапсыгъэ псыӀыгъыпӀэр агъэцэкӀэжы

Шапсыгъэ псыӀыгъыпӀэм игъэцэкӀэжыны 2026-рэ ильэсым ехъулэу аухышт.

Мы ильэсым имэкъуогъу маз ащ игъэцэкӀэжыны иятӀонэрэ чэзыу зырагъэжыгъэр, ар мэкъу-мэщым хэхъоныгъэ егъэшӀыгъэным ыкӀи мэкъумэщ продукцием ибэдзэр гъэӀорышӀлэгъэнымклэ къэралыгъо программэм кыдыхэлъытагъэу щыт. Шъугу къэдгъэкӀыжыны, гъэцэкӀэжыным иапэрэ чэзыу 2008-рэ ильэсым рагъэжыгъагъ ыкӀи 2016 — 2017-рэ ильэсхэм падзэжыгъагъ.

ГъэӀорышӀапӀэу «Адыгеямелиоводхозым» кыизэрэщӀауагъэмклэ, къэралыгъо зэзэгъыныгъэм епытыгъэу гъэцэкӀэжыныхэм джыри ильэситӀо апылӀыштхы. Организациеу а ЮфшӀэныр зыпшӀэ дӀэкӀырэр непэ аделажъэ гидросэуалӀэхэмрэ гъэчыгъэхэмрэ якъыхэхыжыны, нэужым лъэмыдж зэпырыкӀыпӀэм ычӀыпӀэкӀэ гъогу тедзэ ашӀышт.

Мэкъу-мэщымклэ АР-м и Министерствэ кыизэрэщӀауагъэмклэ, псыӀыгъыпӀэм псэу итым кыщыкӀагъ. ГъэцэкӀэжыныхэр зауырэм ыуж кубическэ метрэ миллиони 100-м нагъэсышт ащ псэу итыр. Адыгеим имызакъоу, Краснодар краим ипынджшӀапӀэхэми ащ ишӀуагъэ екӀышт. Пцэжыеухъулэу псыӀыгъыпӀэр зэгорэм щытыгъ, ащи кыфагъэзэжыны гухъэлъяӀ, пцэжые мин 85-рэ хатӀупшыщышт. Джащ фэд, псыӀыгъыпӀэр зэтырагъэпсыхъажмэ, псыӀуиуныр нахъ макӀэ хъунэу лӀэшхъэтетхэр мэгугъэх.

Шапсыгъэ псыӀыгъыпӀэр 1939 — 1952-рэ ильэсхэм агъэпсыгъагъ, псыӀыгъоу Афыпсэ икъежыапӀэкӀэ дзыгъэ. Ар зэратӀупшыщтым фэгъэхыгъэ документым ежъ ышхъэкӀэ Сталиныр кӀэтхэжыгъагъ.

Шапсыгъэ псыӀыгъыпӀэм чӀыпӀэу ыубытырэр квадратнэ километрэ 46-рэ, икӀыхагъэкӀэ километри 9, ишӀомбгъуагъэкӀэ километри 8, икуагъэкӀэ метри 3,5-рэ мэхъу.

Бзылфыгъэм идунай усэ сатыркIэ

«Уянэ ымакъэ сыдым фэдэна? Ар зыпэтилын дунаим тетина?! Спсэ кызырэтыхъоу схэлъ сэ ащ ыбзэ – Джащ фэдэу IэшIу синыйдэльфыбзэ».

(Дзыбэ Саниет).

Усаклоу, тхаклоу Дзыбэ Саниет итворчествэ фэгъэхьыгъэ хьаклэщ АР-м ибзылфыгъэхэм я Союз икIэщаклоу Лъапкъ музейм шыкIуагъ.

Саниет итворчествэ изы Iахьышхо бзылфыгъэхэм зерафэгъэхьыгъэм кы-хэкIэу мэфэки зэхыхьэр ным и Мафэ тефэу зэрэзэхашагъэм пэублэм игугъу кыщишIыгъ бзылфыгъэхэм я Союз ипашэу Вэрэкъо Хьалимэт. Шам, Тьрку-ем, нэмыкI кьэралхэм кьарыкIыжьи хэкум кьэзгъэзэжьи тильэпкьэгъу бзылфыгъэхэр хьаклэщым кырагъэб-лэгъагъэх. Хэку хэгъозэжьиным ыльэны-кьокIэ бзылфыгъэхэм я Союз зэшIуи-хырэ Iофыгъохэм ясатырэ хьаклэщ зэхэщэныр хэуцуагъ.

Дзыбэ Саниет итворчествэ нэлуасэ уфэзышIырэ фильмэу Кьэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» 2020-рэ илъэсым тырихыгъэр (авторыр – З. Тэу, режиссерыр – Б. Гъазыер) хьаклэщым кышагъэлэгъуагъ. Нэужым ежъ усаклом гуцыIэр ратыгъ. Цыф лъапкьыр лъызы-гъэкIотэрэ бзылфыгъэм идунай, ыгу цышIэрэр, изэхашIэхэр зэрэзэблэхьурэр, ыгу зыгъэцIкIурэр, насыпышIо зышIырэр,

мэхьэнэ шъхьалэу цыIэныгъэм шыриIэр кырилотыкIыным кызырэфэклауагъэм Саниет кIэкIэу кытегушылагъ.

Дзыбэ Саниет иусэхэм зэхыхьэм кышIаджагъэх Саниет ипхьорэльфэу Хьажьыркьэ Айнарэ, Кьэбэхь Ибрахьим, кIэлэгъэджэ колледжэу Андырхъое Хьусен ыцIэ зыхьырым, Адыгэ кьэралыгъо университетым адыгэ филологиемкIэ ыкIи культурэмкIэ ифакультет ястудентхэр. КьТРК-у «Адыгеим» илофышIэу, АР-м изаслуженнэ журналистэу ТIэшъу Светланэ Саниет иусэхэм видеороликхэр афишIызэ дунэе хьытыум хигъэхьагъэх ыкIи ахэр нахьыбэм зэлъашIэнэу хьугъэ. Бзылфыгъэм идунай кьешIэныгъэм имызакъоу, адыгэ быракъым, шьыгъо-

Дзыбэ Саниет Хьатыгъужьи-кьуае кышIыхьугъ. Я 9-рэ классым нэс кьоджэ гурыт еджапIэм щеджагъ, я 10 — 11-рэ классхэр Мыекъуапэ дэт гимназием кышIу-хьыгъыгъэх. АКЪУ-м илъэпкъ факультет (адыгэ филологиемрэ культурэмрэ яфакультет) кыу-хыгъ. IофшIэныр лъапкъ гъзетэу «Адыгэ макъэм» цыригъэжъагъ. Джьидэдэм АР-м иочылхэм я Палатэ Iоф щешIэ. Иапэрэ тхыгъ-хэр Шэуджэн район гъзетэу «Зарям» ыкIи лъапкъ гъзетэу «Адыгэ макъэм» кьащиитыгъэх. Иапэрэ рассказэу «Узажэрэм кьегъэзэжьи» зыфиIорэр 1999-рэ илъэсым кьыхаутыгъагъ. Иапэрэ тхылъэу «Псэм гъатхэр из»

шIэжъ мафэм, икIалэ инысасэ афэгъэ-хьыгъэ усэхэр Светэ илъэлукIэ Саниет зэритхыгъэхэр зэхыхьэм кыщиIотагъ, ахэм афызэхигъэуцогъэ видеохэр кы-гъэлэгъуагъэх.

Джащ фэдэу Саниет иусэхэм дэхэ дэдэу кьаджагъэх журналистэу Нэгэрэкъо Саниет, Лъапкъ театрэм иартисткэу

Тхакъохъо Мэрдженэт, нэ-мыкIхэри.

Хьаклэщым хэлэжъагъэх, Саниет итворчествэ зэра-гъэлъапIэрэм кытегушы-лагъэх шIэныгъэлэгъэхэу Бырсыр Батырбий, Къуекъо Асфар. IэкIыбым кыкIыжьи кытхэхьажьи тильэпкьэ-гъухэм хэкум хэгъозэжьиным амал яIэ зэрэхьугъэм, лъапкым тапэкIэ зиужьи-жьинымкIэ, ыкIуачIэ, ицIы-фышъхьэ ахэхьонымкIэ ащ мэхьанэ зэриIэр, а зэпстур лъапкъ тарихьым, культурэм, шэн-хабзэхэм якызыте-гъэнэн зэрэфэлорышIэщым ягугъу ашIыгъ, ны пстэуми гушIуагъорэ насыпрэ кьабэ-кIынэу афэлэуагъэх. Къуекъо Асфар иусэхэр кыздэхьэгъэ сборникэу «Ощх кьэгъагъ» зыфиIорэр бзылфыгъэхэм я Союз зэрэфигъэшъуашэрэр хигъэу-нэфыкIызэ Вэрэкъо Хьалимэт ритыгъ. Гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ респуб-

«НышIор шъоу» зыфиIорэ усэу Дзыбэ Саниет ытхыгъэр Матийжъ Аминэт уры-сыбзэкIэ зэридзэкIыгъэу зэхыхьэм кы-щеджагъ, адыгэ бзылфыгъэр ыIэтэу ащ иобраз иусэхэм кьазэрэщигъэлэгъорэр непэрэ уахтэм зэрэдишIэрэр хигъэу-нэфыкIыгъ.

Iэпэласэу Боджэкъо Беллэ Саниет адыгэ быракъым фэгъэхьыгъэ усэу ытхыгъэм ифэшъуашэу ежъ ышIыгъэ адыгэ быракъыр шIухьафтынэу ритыгъ.

Шам кыкIыжьи тильэпкьэгъоу Шъэожъ Мэлак адыгэ ныхэм зафигъазэу хьаклэщым кышIыгушылагъ. Хэкужьи-рым фагъадэу, илъэс пчъагъэрэ хымэ кьэралхэм ащэпсэуфэхэ АдыгеимкIэ агухэр кьэгъэзагъэу зэрэщылагъэхэр, хэтрэ унагъуи ныр шагъэлэпIэн зэрэ-фаер ащ кыкIыгъэтхыгъ. Шам кыкIыжьи Лышэ Басэлэ Саниет иусэхэм ащыщ кьеджагъ.

СурэтышIэу Дыгъу Айтэч исурэтхэр зыдэт мэфэпчъэу Тьркуем кышIыдэ-кIыгъэр Саниет шIухьафтынэу ритыгъ.

Дзыбэ Саниет иусэхэр кыздэхьэгъэ сборникэу «Джыри зэ шульэгъум сыфэусэ» зыфиIоу ипчъагъэкIэ шъэ хъоу бзылфыгъэхэм я Союз спонсорхэм яIэпыIэгъукIэ кыдаригъэгъэкIыжьи гъэр зэхыхьэм шагошIыгъ.

IэкIыбым кыкIыжьи тильэпкьэгъу бзылфыгъэхэм ежъ-ежьиру ашIыгъэ шхыныгъо IэшIухэмкIэ зэхыхьэм хэлэ-жъагъэхэр агъэшIуагъэх, хьаклэщыр гъэшIэгъонэу, гуфэбэныгъэ хэлэу зэхэщэгъагъ.

ТЭУ Замир.

Сурэтхэр: авторым иех.

ЕджапIэм имэфэкI хигъэунэфыкIыгъ

Мыекъопэ спорт еджапIэу В.С. Максимовым ыцIэ зыхырэр загъэпсыгъэр илээс 80 зэрэхуыгъэр мы мафэхэм хагъэунэфыкIыгъ.

Нэмыц-фашист техаглохэр тишолыыр зырафыжхэ нэуж мы еджапIэр кызылаухыгъагъ. Апэрэ отделениеу илагъэр спорт гимнастикэр ары.

ЕджапIэм илээс экIэлъыклохэм ипэцагъэх Хэгъэгу ззошхом хэлэжъэгъэ Николай Новиковыр, спортсменхэу Василий Жердевымрэ Юрий Сергеевымрэ, СССР-м физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ иотличникэу

кыгъэлъэгъон дэгъухэр ялэх, ахэм тарэгущо, — кылыуагъ Джарымэкъо Азмэт.

Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет ирээныгъэ тхылъхэр афагъэшъошагъэх спорт еджапIэм итренерхэу Анна Перепелицинам, ХьакIмэфэ Светланэ, Евгений Крбациан, Елена Смирновам ыкIи Елизавета Короленкэм.

Нэужым гуцылэр зыштэгъэ

Тыгъужь Эдуард. 2017-рэ илээсым щегъэжъагъэу мыщ пэцэныгъэ дызэрехэ Арсен Арутюновым.

МэфэкI юфтхьабзэм хэлэжъагъэх Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Джарымэкъо Азмэт, республикэм икьэлэ шхьалэ физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэу Дмитрий Щербаневыр, еджапIэм чIэсыгъэхэр, общест-

Дмитрий Щербаневым Мыекъопэ кьэлэ администрацием ипашэу Геннадий Митрофановым ыцIэлэ кьэзэрэугоигъэхэм закъыфигъэзагъ. ЕджапIэм зыщызыгъасэхэрэм ыкIи тренерхэм ар къафэгъушъуагъ, тапэкIи гъэхьагъэхэр ашIынхэу, республикэм ыцIэ чыжъэу агъэлунэу къафэлъэуагъ. Мыекъопэ кьэлэ администрацием ипашэ ирээныгъэ тхылъхэр

хьазырыгъэ кьэгъэлъэгъонхэм хьакIэхэр яплъыгъэх. Баскетболистхэм, гимнастхэм ыкIи гимнасткэхэм, чирлидерхэм, здегъэштэн есыным пылхэм ялэпIэсэныгъэ къагъэлъэгъуагъ.

Спорт еджапIэу N 2-м непэ зыщызыгъасэхэрэр акIырэлпых спортым гъэхъэгъэхшо щызышIыгъэ олимпийскэ чемпионхэу Владимир Максимовымрэ Тамара Калягинамрэ, спортымкIэ дунээ

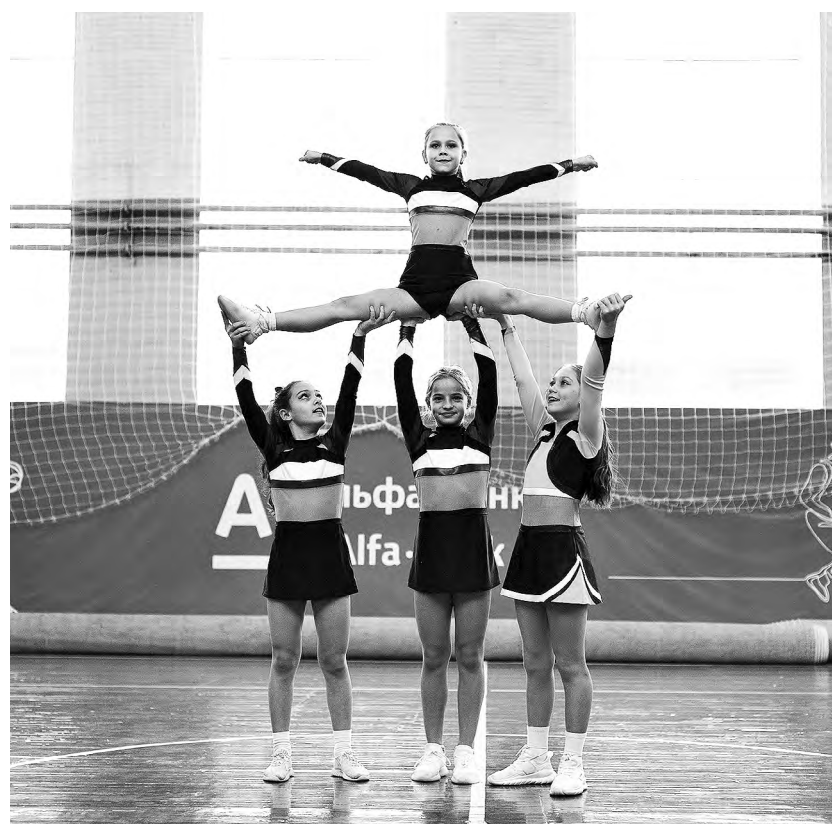
гъэ мазэм кьалэу Кисловодскэ щыклогъэ зэнэкъокъоу «Къыблэм ижъуагъохэр» зыфилорэм Мыекъуапэ илыклохэм дэгъоу зыкыщэгъэлъэгъуагъ. Здегъэштэн есыным фэгъэхыгъэ турнирым Урысыем ишъолыыр 16-мэ яспортсмен 500 фэдиз хэлэжъагъ. ЕджапIэм зыщызыгъасэхэрэм дышъэ медалищ, зы тыжын ыкIи джэрз медалитIу къахыгъ.

класс зилэ мастерэу, баскетболисткIэ дунаим ичемпионэу Илья Александровым, нэмыкIхэми.

Илээс кьэс тиспортсмен ныбжыкIэхэм гъэхьагъэу ашIыхэрэм ахагъахьо. Гуцылэм пае, блэкIы-

Джащ фэдэу художественнэ гимнастикэмкIэ Урысыем испортсменкэ анахь лъэшхэм Мыекъуапэ илыклохэу Анна Алексеевамрэ Милена Капковамрэ ахэфагъэх. Сурэтхэр авторым иех.

веннэ юфышIэхэр, спортсмен ныбжыкIэхэр ыкIи ны-тыхэр.

— Спортым хэхьоныгъэ ышIыным, ащ пыцэгъэ ныбжыкIэхэм япчъагъэ нахьыбэ хъуным фэгъэзэгъэ спорт еджапIэм илээс экIэлъыклохэм гъэхъэгъэшлухэр ышIынхэ, ыпэкIэ лъыкIотэныр фызэшIокIыгъ. ТапэкIи арэущтэу щытыным тыналэ тедгъэтызэ, амалэу щыIэмкIэ ащ Iэпылэгъу тыфэхъуным тыпылбъышт. Мыщ зыщызыгъасэхэрэм ащыщхэм

аритыжыгъэх тренерхэу Яна Цеханович, Тамирлан Кадыровым, Иван Говорковым ыкIи Галия Долговам.

Джащ фэдэу АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ищыгъу тхылъхэр афагъэшъошагъэх еджапIэм ипашэу Арсен Арутюновым, тренерхэу Нина Говорковам, Вячеслав Косных ыкIи Людмила Поповам.

Мыщ ыуж еджапIэм зыщызыгъэсэрэ спортсменхэм къагъэ-

Зэхэзышагъэр ыкIи кьыдзыгъэкIырэр:
АР-м лъэпкъ юфхэмкIэ, IэкIыб кьэралхэм ащысэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи кьэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщылэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кьаIихырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цIыкIунэу щытэп. Мы шапхэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием экIегъэкIожыхьх.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
УФ-м хэутын юфхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
4033
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1991

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахьтэр
Сыхьатыр
18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэу уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шхьаIэр
МэщIэкъо С. А.

Редактор шхьаIэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэкIыж зыхырэ секретарыр
ЖакIэмыкIо А. З.